

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 298
חשוון תשפ"ב

לחי מארונות קטנה שאינו מחובר

הגענו אל החצר, וראינו מגוון מיוחד של אילתורים, וכמובן שגם התעוררו שאלות הלכתיות בכמה מהם. באחד מהמקומות קשרו את החוט לעץ שבחצר, והעמידו תחתיו ארונות קטנה. בארונות יש מגירות ומדף, שאם הלחי יהיה בצד שהמדף פתוח, לא יהיה כשר, כיון שאין דופן ישרה, אלא כעין שקע עמוק במקום שיש את חלל המדף. לכן הם סיבבו את הארונות באופן שהדופן שבצד של הארונות תהיה תחת החוט, ואז הלחי הוא דבר ישר ושלם.

לחי שיעומד על ידי אבן שנשענת עליו

אך בכל זאת עוררנו להסתפק האם היא מספיק חזקה לשמש כלחי. והביאור הוא, שבכל מחיצה צריך חוזק שתעמוד ברוח מצויה, אבל בלחי של צורת הפתח, כתב השו"ע (סי' ש"ב ס"א) שצריך שיהא ראוי להחזיק דלת קלה אפילו של קש. וכאן באה השאלה מהי כובד הדלת, מי יכול לשער את כובד הארונות הקטנה, אם הדלת הקלה שיחברו אליה לא תכריע את משקלה והכל יפול.

כמו כן היה לחי מקרש גדול, שנשען על הקיר, ומה שהחזיק אותו שלא יפול, היתה אבן גדולה כחצי מטר, שהשעינו אותה בחלקו התחתון של הלחי. יתכן שבאבן כזו גדולה כבר אפשר שהדלת לא תגרום ללחי ליפול, אבל קשה להכריע בזה, בפרט שדעת הרבנים שאורך הדלת כאורך הפתח [או שיעור חצי פתח ללחי זה, וחצי ללחי שבצד השני]. בפניה אחרת העמידו דלת של מקרר שגם היא עמדה רק על ידי אבן גדולה שנשענת לפניה.

לחי שאינו מחובר ואבן נשענת להחזיק

שאלו הבחורים אם כן מה תקנתן, איך יעשו עירוב ללא חשש. והנה האופן הטוב הוא לחבר את הלחי לקיר או לעץ עם בורג בחלקו העליון. אבל הבחורים לא היו כל כך בעלי אמצעים, ורצו פתרון קל יותר. אמרנו להם שלפחות יקשרו את הארונות ושאר הלחיים עם חוט בחלק העליון של הלחי, [ולא רק בחצי התחתון], ויהיה קשור אל דבר כלשהו קבוע וחזק, כגון צינור בקיר או סורג וכדומה, וכך הלחי יוכל להחזיק דלת, אפילו שזה רק חוט, כיון שהמציאות בחוטים המצויים כיום שהם יכולים החזיק משקל לא קטן, ובדאי ראוי להחזיק דלת קלה.

לחי שמורכב מסורג ולוח מאחוריו, ואבן שיממעטת מגובה הלחי

באותה חצר היה עוד לחי מעניין שהתעוררנו לדון ולהסתפק בו מצד הלכה אחרת. הלחי היה מורכב משלש דברים. בצד הקדמי היה סורג גדול, וצמוד מאחוריו לוח לבן מחומר דק, ולפניהם אבן גדולה על האדמה, שהיא מצמידה אותם לקיר. והנה הסורג לבד אינו טוב, כיון שהוא עם רווחים גדולים [והרי זה פתחי שימאי, ועוד בארנו במסגרת השיעורים שאם הפסים של הלבד מאונכים יתכן שיהיה פסול מעיקר הדין, כי לבוד לא אומרים למלאות, ואם החוט מכונן מעל הרווח שבין המקלות שבסורג, יוצא שהחוט נמצא על חלל בלבד, ואכמ"ל]. לכן הוסיפו כאן לוח מאחוריו, אלא שאי אפשר שהלוח לבד יעמוד, כי הוא מפלסטיק דק, ואינו יציב כלל, ורק ע"י הסורג שנשען עליו ומצמיד אותו לקיר, אז הלוח יכול לעמוד זקוף. לפ"ז הלוח זקוף לסורג, ונשאל השאלה האם זה לא נחשב פתחי שימאי, שיש בלחי בליטות של הסורג. אמנם הסורג לא מחובר ללוח, אבל הוא קבוע איתו כדי להחזיקו. וצ"ע.

הלכה נוספת היתה באותו לחי מיוחד, שהאבן שהחזיקה אותו לא היתה זקופה כמו במקומות אחרים, אלא היתה מונחת על הקרקע, וגם הצטבר מסביבה חול. במצב כזה יש לצדד שהאבן נעשית חלק מהקרקע [בפרט

המיוחד בשיעורים של "תיקוני עירובין"

לקראת פתיחת המחזוריים החדשים של שיעורי העירובין, מתקשרים הרבה אברכים להצטרף אל המסלול המיוחד, שמביא אותנו תוך חמשה חודשים לידיעה מקיפה של הלכה למעשה, בכל הנושא של העירובים בזמנינו. נושא שאצל רבים מאיתנו נראה כנושא עמום וסבוך, נהיה תוך זמן קצר כדבר מובן וברור, הלחיים שברחובות כבר מדברים אלינו, אנו רואים בהם את ההלכות, מגיעים לבין הזמנים לישוב, רואים עמודים ויודעים לראות מה טוב ומה לא, יודעים להסביר למשפחה למה כאן יש חוט ושם גדר, ואיך פתאום החוט מגיע לעמוד חשמל ולא רואים את ההמשך שלו. וכאשר מתקבצים בני המשפחה לעשות עירוב בחצר הפרטית, יש את מי לשאול, יש מי שיודע לעשות עירוב מהודר, ולשים לב לכל הלכה ולכל פרט.

הלימוד הזה הוא קנין לכל החיים, ובה ישנם כבר מאות אברכים שהשתתפו בלימוד סידרת השיעורים, ומשתמשים בידע הנפלא הזה בהרבה מקומות. חלקם נעשו לבודקי העירוב בשכונה, וחלקם מוציאים חיבורי הלכה. ובס"ד נוספים עוד ועוד שיודעים את ההלכה, ומשפחות שמקיימות את ההלכה, וכן הדבר מביא להתעוררות בעשיית עירובים חדשים ומהודרים.

במסגרת שיעורים אלו לומדים דבר מיוחד יותר מההלכות הכתובות במשנ"ב ובפוסקים, לקחת את ההלכה ולראות איך היא מתקיימת בשטח, מהו הציור שדומה לכל דין, וכמה פרטי הלכה נוגעים לכל מקרה של שאלה. כידוע לקוראי גליונות "תיקוני עירובין", יש הרבה דברים שנראים כשרים ובאמת הם תלויים במחלוקת או פסולים, ולא שמים לב לכך מפני שאין ציור כזה בספרי ההלכה. במסגרת זו נלמד בעז"ה לדמות מילתא למילתא כפי ההוראות שהתקבלו מגדולי ההוראה בדורינו, ולדעת את המעשה אשר יעשון הלכה ולמעשה.

פתיחת שיעורים בערים נוספות

בעקבות הביקוש שהגיע מאברכים בערים נוספות, אנו שוקלים לפתוח קבוצות חדשות בערי הפריפריה גם באזור הצפון. בשבוע זה הוחלט לפתוח בעז"ה קבוצה חדשה בעיר פתח תקוה במרכז העיר, בקהילת בני הישיבות. הבשורה הגיעה לכולל בישיבת לומזיה שקיבלו אותה בהתלהבות. יתן ה' שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה, ולהביא את דבר ה' לכל מקום. בשבוע זה התקיימו גם שיעורים בכללים שלומדים עירובין, במודיעין עילית בכלל ובבהכ"ס המרכזי בשכונת נאות הפסגה, בגדרי הלכות קרפף ומה נוהים היום בעירובים בזמנינו. וכן בכלל אברכים בעיר גני תקוה, בנושא השכיחות בזמנינו.

עירוב שבחורים אילתרו מסביב לדירת הפנימיה

במסגרת בדיקת העירובים בישובים, על מנת לעורר על תחזוקה נכונה ושימת לב לפרטי ההלכות, ביקרנו בישוב "עוצם" בדרום הארץ, שבו שוכנת הישיבה הגדולה "נר זרח". הבחורים זיהו שהאורחים הם אנשי העירובין, ומיד באו עם השאלות הנוגעות אליהם, מה הדין לטלטל במושב, מה רמת העירוב, ומה הדין בתוך מתחם הישיבה, ועוד. בנוסף היו מספר בחורים שביקשו שנובא לבדוק את העירוב שהם עשו בדירת הפנימיה. מדובר בשתי דירות שנמצאות מחוץ לישיבה ברחוב הסמוך, והחצרות של הדירות אינן מוקפות כלל, ולכן הבחורים שנמצאים באותן דירות הקימו עירוב לחבר ביניהם, וכן כדי להתיר חלק מהחצר, שיוכלו לצאת בשבת עובדים עם חפצים, או אפילו רק כדי להזיז כסא שנמצא בחצר, שאם לוקח אותו ארבע פסיעות זה כבר יותר מד' אמות [כי סתם פסיעה בזמנינו היא יותר מאמה קטנה].

לחי שהציל את העירוב, ותיקון החוט

צורת וי כמקובל, אלא היה כמין צבת גדולה, שעשו אותה כנראה בשביל ההצללה שכך ראינו בכמה עמודים אחרים שהיו שם, והאחראי על העירוב השתמש באחד מהם לקשור את החוט לצבת. מרחוק זה היה נראה טוב,

ראש עמוד מתפרדים, והחוט אינו מעל העמוד בשטאל, מלמטה, החוט דומני למגרי בחוץ, והשטאל בספק

למה לא לחסוך בעמודים, אבל כשהתבוננו בצורת הקשירה, שמנו לב שאחד מהחוטים קשור בצידי הצבת, ואינו מעל העמוד. ניגשנו עם המצלמה כדי לבדוק היטב איך החוט עובר, הגדלנו את התמונה, ואכן חוט אחד אינו מעל העמוד.

והנה דבר כזה פוסל את כל העירוב של הישוב, ואסור לטלטל שם כבר כמה שנים, אבל אנשים לא מייחסים לכך חשיבות, וסבורים שסוף סוף החוט נמצא בראש העמוד. היו מקומות בישוב שהם הוסיפו עמודים חדשים רק בגלל שהעמוד התעקם, וכאן שהחוט נפסל לכל הדעות, לא נראה להם קריטי לתקן.

החתיכת עמוד תלויה בצד הגג של הלול

באותו ישוב היה מקום נוסף, שהתושב הוריד את העמוד של העירוב, כי זה הפריע לו בחצר, הוא אפילו לא סילק את העמוד, אלא הניח אותו בצד, וראינו את העמוד שוכב על האדמה עם ציקת הבטון שהחזיקה אותו. כיון שלא היה עמוד של עירוב לקשור עליו את החוט, לקחו חתיכת עמוד באורך מטר אחד, וקשרו אותה בגובה לגג של הלול של בעל החצר, והעבירו את החוט מעל העמוד הזה. במבט של אדם מן הישוב, נראה שהוא עשה דבר טוב,

דחי על הסוכה מכה, עם פתרון הלייט

כי הוא העביר את החוט על עמוד כמו של העירוב. אבל באמת התיקון הזה אינו מועיל כלל, כיון שמבואר בשו"ע (סי' שס"ג ס"ז וס"י) שאם העמוד אינו מתחיל בתוך ג' טפחים לקרקע, הוא פסול מדין מחיצה תלויה, וא"כ העמוד שקשור בגובה הלול, אינו עמוד אלא חתיכת ברזל, וממילא החוט שעליו אינו צורת הפתח, ויש פירצה בעירוב ברוחב של כמה עשרות מטרים. [ואי אפשר להתעלם מהעמוד הזה שעל הלול, ולהחשיב את החוט כפתח רחב מהעמוד שלפניו עד

העמוד שאחריו, גם באופן שמדובר בחוט אחד ארוך, כיון שהחוט משנה זווית בגג הלול ומסתובב לעמוד הבא, ואינו ממשיך בקו ישר מהעמוד שלפני לעמוד שאחריו, ואי אפשר להחשיבו כפתח אחד בצורה כזו].

בדברים אלו אנו לומדים כמה חשוב שיהיה פיקוח מוסמך על העירוב, שהבדק ידע את הלכות, כי אחרת זה לא יהיה עירוב אלא רק חוטים וצינורות. גם כשמגיעים למושב ומספרים לנו שיש אחראי שמסתובב כל שבוע, חשוב שנדע שזה לא מספיק, אלא צריך כשרות מוסמכת לעניי עירובין. ויהי רצון שלא ניכשל.

בקשת עזרה לפרסומת לעירובין

הנה כידוע יש ציבור גדול שבעבר היה מנותק מידיעת הלכות עירובין וקיומם, ובשנים האחרונות על ידי התפרסמות הנושא בעלונים ובשיעורים, בכינוסים וכתבות, הציבור נהיה מודע להלכות, ועי"ז נזרז בהם ומקיים אותם. אבל יש עדיין חלק גדול מהציבור שלנו, שלא נחשף לדברים מהסוג הזה, ואינו יודע אפילו מושגים פשוטים, עד כדי שמסוגל ללכת לטייל עם געלה מחוץ לעיר לעירוב העירונ, בלי לחשוב שצריך עירוב. וכן יש שנוסעים לקיבוצים חילוניים ולא חושבים כלל לברר את הנושא של העירוב. ויש סבורים שיש עירוב לכל הארץ, ועוד מגוון שיבושים כידוע. כדי להביא את הדברים למודעות של קהל נוסף, צריך למצוא דרכי חשיפה חדשים, בעזרת כתבות סיקור במקומות שאיננו מגיעים אליהם. **לכן אנו פונים בזאת לקהל הקוראים, לכל מי שיש לו אפשרות לפרסם ידיעות או הלכות בדרך מכובדת, באחד מהדרכים שמגיעים לכלל הציבור, נשמח מאוד לתת לו חומר מוכן של מוקד העירוב, בין בהלכה, ובין בעידכונים חדשות וכתבות, שיעלו את העירובין לשיחת היום בכל מקום, וזה יביא בעז"ה תועלת גדולה לשמירת השבת כהלכה בכל עיר ומושב.**

לפרטים, נא להתקשר לטל' 0548483320

נצל את ההזדמנות המיוחדת

והצטרף לסידרת השיעורים שמתחילה בימים אלו בבני ברק / ירושלים / מודיעין עילית / פתח תקוה הודרו ושמור את מקומך - 055-678-3323

שאינה גבוהה ג' טפחים ואינה זקופה כל כך], וכן ק"ל בשם מרן השבט הלוי, ומרן הגר"נ קרליץ זצ"ל שאבנים ועפר בטלים לקרקע אף כשהניחו על דעת לקחתם לאחר זמן, וא"כ שיעור הלחי נמדד רק מגובה ראש האבן ומעלה, שהוא גובה פני הקרקע, ומשם ומעלה לא נשאר בגובה הלחי אלא ח' טפחים, שהם פחות מהשיעור הנדרש.

הסברנו לבחורים את ההלכות עם טעמיהן, והבחורים גילו שיש הרבה הלכות שצריכים לדעת בשביל לעשות עירוב כשר, ובעיקר לדעת איך ההלכה שייכת למציאות, שדבר זה אי אפשר למצוא במשנ"ב. וביקשו שנביא להם ספר לימוד שמתאים לכך. הבאנו להם מיד חוברת קצרה שיצאה לאור ביום העיון שהתקיים בישוב בית חלקיה, שבה מבוארים יסודות של הדינים [ונוספו עליו דברים במהדורות החדשות], אבל באמת אין ספר

העמוד יושב על קיר גבוה ג' טפחים

שמבאר את ההלכות הנוגעות אל המציאות, שיש בו את הדינים לכל סוג קרש ואילתור. הדינים האלו נרכשים על ידי שימוש רב בשאלות המתחדשות, וזה ניתן לרכוש בלימוד בגליונות אלו "תיקוני עירובין", שבהם מובאת המציאות כמות שהיא, ובזה דנים ולומדים את ההלכות המעשיות. וכן במסגרת השיעורים של העירובין למעשה, שבהם מובאים התמונות בצורה מסודרת לפי נושאים, ולומדים בהם איך לשים לב בכל מקרה מה הן ההלכות הנוגעות אליו, ואיך לעשות עירוב כשר ומהודר, ולהתרחק מהבעיות. וכמוכן בכל שאלה יש לשאול את הת"ח שמתעסקים בתחום זה במציאות בשטח, ותן לחכם ויחכם עוד.

הוצאת ספר מגליונות "תיקוני עירובין" מס' 81 עד 300

לאור הביקוש מכוללים ומיחידים להשיג את מקבץ העלונים של תיקוני עירובין בצורה מסודרת, על מנת להחכים מתורת המציאות המובאת כאן, שאין להשיגה בשום ספר אחר. ואין צורך להכביר בגודל התועלת ללומדים בגליונות אלו. אנו פונים לנדיבי עם לשאת בעול ההדפסה, אשר הוא עולה סכום רב, במיוחד בספר זה שהוא גדול בגודל הדף, וגם במספר העמודים [למעלה מ 500 עמודים], וכולל תמונות של המחשה, שדרושות הדפסה טובה.

החפץ במצוה יוכל להנציח את שמות יקיריו על גבי הספר לפרטים נא לפנות לטל' 0548483320

נ.ב. מי שמעוניין לסייע בעריכת המפתחות לפי הדרכה, שיפנה למס' הני"ל. [דרוש מעט נסיון].
נותרה כמות מצומצמת מהדפסת הספר הראשון הכולל עד גליון 80.

האם רוב העירובים לא נעשים טוב?

באותו יום בדקנו בעוד שלשה עירובים בדרגות כשרות שונות, ובכל אחד היו דברים שאינם כשורה, חלקם פוסלים מעיקר הדין, וחלקם תלויים במחלוקת. אך לפני שנביא אותם, נשאל את השאלה הפשוטה, האם הכל לא כשר, האם כל כך הרבה עושים עירובים ולא עושים טוב. והתשובה היא שבאמת גם באותם מקומות עושים את הרוב טוב, יש רק מעט מכל מקום שאינו עשוי טוב. כלומר, כאשר אנו בודקים עירוב של ישוב, עוברים על יותר ממאה צורות הפתח, שמתוכם תשעים ושבע כשרות, ורק שלש צורות הפתח עם בעיות, זאת אומרת שהעוסק בעירוב עושה יותר מרוב העבודה טוב, ובמעט מהדברים יש דברים שהוא לא יודע איך לעשות, או שהוא לא שם לב מתוך כל כך הרבה עבודה, או מישהו מהתושבים עשה שינוי בצורה שקשה להבחין בו מרחוק, ובהם המצב לא טוב.

אלא שלגבי ההלכה למעשה לא מועיל שהוא עושה את רוב העבודה, כי כאשר רוב הישוב מוקף חוט אחד אין זה כשר כלל, ואסור לטלטל בשום מקום אפילו בקצה השני של המושב, כי היקף העירוב הוא דבר אחד, שאם אינו שלם בכל פינה, נאסר כולו, כי אז הישוב פרוץ אל מהשדות או מקום האסור מחוץ לעירוב. לכן למעשה אי אפשר לטלטל בהרבה מקומות, שמתוך גודל העבודה וצמצום ההשקעה והמומחיות, קשה לעמוד בדרישת הכשרות כראוי, מלבד מקומות שהעמידו בודק מומחה שעבר הכשרה נכונה, ויודע לעמוד על הנקודות ולשים לב לבעיות לתקנם כהלכה.

השתמשו בעמוד של הצללת הפרדס והעירוב נפסל

בישוב אחד באזור קוממויות, עשינו ביקורת לפני כשנתיים, ורשמנו את הדברים הדרושים תיקון, ואף פגשנו את הרב בישוב והראינו לו חלק מהדברים. חלק מהם תוקנו, ושנים מהם לא תוקנו. באחת מהחצרות שהעירוב עובר בתוכה, היה עמוד ברזל ששימש למטע הפרדס, כדי להחזיק את הבד של ההצללה השחור שפורסים עליו בתקופות שונות בשנה. כיון שהוא לא מיועד להיות עמוד של עירוב, לכן לא היה בראשו